

ACADEMIA ROMÂNĂ

Comitetul Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii

– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

Vol. XV/2022

Editura MEGA

STUDII ȘI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XV / 2022

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

– publicație fondată de acad. Gleb Drăgan –

REDACȚIA:

Director: dr. Dumitru MURARIU
membru corespondent al Academiei Române

Consilier editorial: dr. Valentin MARIN

Redactor șef: Acad. Mihail-Viorel BĂDESCU

Redactor șef adjunct: dr. Tiberiu TĂNASE

Secretar de redacție: C.Ș. Mirela-Adriana ANGHELACHE

Colegiul de redacție: Viorela-Valentina DIMA, Edith-Mihaela DOBRESCU, Emilian M. DOBRESCU, Dan GÎJU, Emil HEDEȘIU, Marian MOȘNEAGU, Alba-Iulia-Catrinel POPESCU, Nicolae ROTAR, Narcis ZĂRNESCU.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine autorilor

Adresa redacției:

Calea Victoriei, nr. 125, camera 31, sectorul 1 București, cod 010071

Adresa web: <http://www.studii.crifst.ro>

Administrator pagină web: Andrei Lămureanu

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii
– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ȘI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XV / 2022

EDITURA MEGA
Cluj-Napoca, 2022

Revista este inclusă în baza de date internațională CEEOL

© Autorii, 2022

Responsabilitatea conținutului, interpretărilor și părerilor
exprimate în paginile revistei revine exclusiv autorilor.

ISSN 1844 – 9220
ISSN-L 1844 – 9220

Editura MEGA
Cluj-Napoca
e-mail: mega@edituramega.ro
www.edituramega.ro

*În memoria dlui col (r) dr. ist. Valentin MARIN,
cel care a însuflețit această revistă*

CUPRINS

157 DE LA NAȘTEREA LUI DRAGOMIR HURMUZESCU
100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI EDMOND NICOLAU
150 DE ANI DE LA MOARTEA LUI ION HELIADE RĂDULESCU

Filofteia REPEZ, Nicolae-Florin PRUNĂU Omagiu savantului român Dragomir Hurmuzescu.....	19
Stan PETRESCU Dragomir Hurmuzescu, remarcabil fizician, inventator, profesor și ctitor al radiofoniei românești.....	35
Eufrosina Otlăcan Edmond Nicolau, 100 de ani de la naștere.....	47
Eufrosina OTLĂCAN Ion Heliade Rădulescu, ctitor al Școlii românești.....	53

EVOCĂRI

Valentin-Stelian BĂDESCU Medici musceleni de altădată – Ovidiu Vlădescu, un medic al unor vremuri demult apuse.....	61
Curcă DUMITRU File din istoria Facultății de medicină veterinară din București. Partea a II-a: 100 de ani de la transformarea Școlii superioare de medicină veterinară în Facultatea de medicină veterinară, arondată între anii 1921 și 1948 Universității din București.....	99
Iorgu PETRESCU, Angela PETRESCU Grigore Antipa – Raportul prezentat în fața Academiei Române despre activitatea sa în timpul ocupației străine a Bucureștilor din Primul Război Mondial	145

Stan PETRESCU Take Ionescu în diplomația și viața politică românească, la cumpăna dintre secolul 19 și începutul secolului 20.....	153
Daniela-Amby OSTAFE, Laura-Alexandra OSTAFE, Laurențiu-Norocel OSTAFE Academician Ana Vasilichia Aslan, inventatoarea produsului Gerovital H3 – Realizare de excepție în știința românească.....	171

STUDII ȘI COMUNICĂRI

Mirela-Adriana ANGHELACHE Scara Richter, celebra scară de măsurare a mărimii cutremurelor. Istoric și descriere.....	193
Emilian M. DOBRESCU, Edith Mihaela DOBRESCU Influența COVID-19 asupra copiilor și tinerilor – Perspective ale organizațiilor internaționale.....	207
Ștefan GHEORGHE Starea de drept și starea de fapt în România anilor 1944–1947. Considerații privind schimbarea formei de guvernământ a României la începutul regimului comunist.....	215
Eugen SITEANU Șapte secole de generare și regenerare a strategiei acțiunilor rapide	227
Tiberiu TĂNASE Puncte de vedere privind asasinarea marelui istoric român Nicolae Iorga, membru al Academiei Române. Implicarea poliției legionare și a Corpului Muncitoresc Legionar (CML) în asasinat.....	237
Narcis ZĂRNESCU Creierul, câteava procente epistemice. O foarte scurtă istorie a neuroștiințelor. Excurs bibliografic.....	249

PERSONALITĂȚI

Gabriela ANDREI, Mircea-Dragomir ANDREI Dr. Carol Paul Karácsonyi la 80 de ani.....	265
--	-----

Ioan Codruț LUCINESCU Mitiță Constantinescu, susținător constant al industrializării României în perioada interbelică.....	283
<u>Marian Traian GOMOIU</u> , Sanda MAICAN, Dumitru MURARIU Două personalități ale biologiei românești – Profesorul Mihai Băcescu și discipolul său, Marian-Traian Gomoiu.....	295
Ioana PETCU, Andreea Florina RADU, Tiberiu TĂNASE Aspecte mai puțin cunoscute din viața și activitatea lui Henri Coandă.....	309
Alin M. OLĂRESCU Nicolae P. Leonăchescu și Julius Natterer, două modele de organizare a memoriei.....	335

VARIA

Ionel Aurelian COTOBAN Durustorum – Constantiniana Daphne, punte peste Dunăre – Cale a sfinților.....	363
--	-----

SEMNAL EDITORIAL, RECENZII

Mirela Adriana ANGHELACHE Maria Boștenaru Dan (ed.): Heritage, Landscape and Restoration of Historical Gardens (Patrimoniul, Peisajul și Restaurarea Grădinilor Istorice).....	373
Mirela-Adriana ANGHELACHE Ioan Munteanu: „Stradele Brăilei”, „Stradele Brăilei II”, „Piața Traian – kilometrul zero. Povestea unei străzi – Regala”	377
Adrian BAVARU Alexandru Ș. Bologa: Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa” Constanța – Repere.....	383
Valentin-Stelian BĂDESCU Mihail-Nicolae Stanca: Mihail Eminescu și adevărul Sfintei Scripturi, Vol. I și II.....	389

Alexandru Ș. BOLOGA

Tiberiu Tănase (coord.): Ovidiu Boureanu, Petru Ștețcu – Democrație vs.

Totalitarism (manual)395

IN MEMORIAM

Viorel BĂDESCU

Dr. Valentin Marin – o viață dedicată profesiei și Comitetului Român de

Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii.....401

Alin M. OLĂRESCU

Valentin Marin – Un militar de carieră și istoric în slujba Comitetului

Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române....417

Eugen SITEANU

Omagiu adus domnului dr. Valentin Marin.....427

Mărturii despre domnul dr. Valentin Marin.....431

TIBERIU TĂNASE (COORD.): OVIDIU BOUREANU, PETRU ȘTEȚCU – DEMOCRAȚIE VS. TOTALITARISM (MANUAL)

Alexandru Ș. BOLOGA¹

bologa1813@yahoo.ro

ABSTRACT: This book presents Romania's political doctrines and history of the last 100 years in the social, geopolitical and economic context. The main concepts analysed in this book refer to political philosophies, doctrines, ideologies and policies, describing in a contrasting, comparative manner their specific characteristics from one period to another. The fundamental contrast is made between democracy and totalitarianism (fascism, communism), between capitalism and command economy. The authors emphasise the capital importance of political parties in the social and political leadership mechanism.

KEYWORDS: communism, liberalism, civic society, political pluralism, iron curtain, Containment Policy.

1. *Scurtă prezentare a cărții*

Printr-o maniera contrastantă, dihotomică de tratare a celor două filosofii/doctrine/ideologii/sisteme politice antagonice autorii au încercat prezentarea lor cât mai clară, pentru o bună înțelegere ca bază și o alegere informată între ele.

În primul rând, tematica este duală și de aceea bogată, generoasă, incitantă, permițând abordări complexe și corelative în plan diacronic și sincron.

În al doilea rând, abordarea este contrastantă, comparativă și de aceea lămuritoare, arătând pe epoci, zone geografice largi și pe țări contextul apariției, tipologia, evoluția și trăsăturile specifice detaliate ale celor două doctrine politice opuse.

¹ Doctor în biologie, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, Secția Științe biologice, București, președinte al Filialei C.R.I.F.S.T. Constanța a Academiei Române.

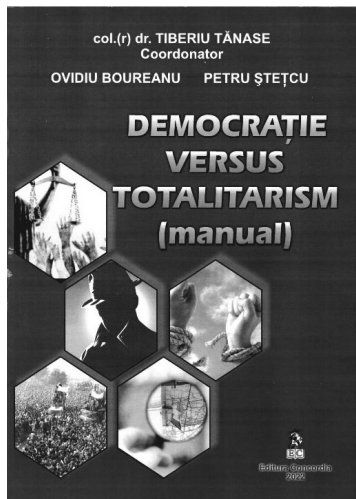

Foto – Coperta cărții:
DEMOCRAȚIE VERSUS
TOTALITARISM (manual).
 Autori: col. (r.) dr. Tiberiu Tănase
 (coordonator), Boureanu Ovidiu,
 Petru Ștețcu. Editura Concordia,
 2022, Arad. Număr pagini: 313.
 ISBN: 978–606–627–188–2.

În *al treilea rând*, autorii au încercat ca abordarea să fie echilibrată și tonul moderat, specifice unei lucrări științifice, evitând stridențele emoționale și exagerările irațional-extremiste.

În *al patrulea rând*, remarcăm ținuta, spiritul și terminologia lucrării, specifice unei lucrări științifice, dar care poate să fie citită alert, cu sufletul la gură, ca un roman de aventuri.

Cartea are o manieră consecventă de tratare și un conținut omogen, dar pentru mine, în mod subiectiv, v-aș recomanda câteva (sub)capitole, cum ar fi cele privitoare la: *Cultul personalității conducătorului*, *Demagogia și Propaganda*, *Totalitarismul conține logica propriei distrugerii*. *Planul de sovietizare a României prin instaurarea poliției politice cu „ajutorul” consilierilor sovietici ș.a.*

Se cunoaște faptul că Totalitarismul și Democrația, ca oricare regimuri politice și sisteme de guvernare, sunt

organic legate de doctrina și sistemul de organizare a economiei, precum și de regimul proprietății.

Iar în mod special, aceste două doctrine politice au devenit de mare actualitate, și par a influența în mod decisiv viitorul Omenirii, un viitor tot mai complicat, incert și volatil în ceea ce privește doctrina politică (neconfucianism, marxism) și modul de organizare a economiei. De exemplu, sistemul capitalist al Chinei, ca mare putere mondială în expansiune, este atât de paradoxal!

2. Scurtă prezentare a capitolelor

Lucrarea cuprinde o Prefață, 5 capitole, o Postfață și o Bibliografie, din care spicuiem după cum urmează:

Capitolul I: Totalitarismul

În acest capitol sunt descrise cronologic, istoric (în evoluția și

interdependența lor) și pe zone principale (țări și continente) ideologiile totalitariste (definiție, conținut, caracteristici, clasificare, politici și consecințe). Dictatura și autoritarismul de orice fel (comunismul, fascismul și nazismul cu variantele lor), care au marcat sângeros istoria lumii în sec. XX, sunt denumite în context *forme oficiale de organizare a urii* (Gabriel Liiceanu, *Despre ură*, Editura Humanitas, București, 2007, p. 11). Aceste sisteme au încercat să construiască o lume fictivă („Dictatorul e Dumnezeu”, „Paradisul este terestru”), utopică, deci imposibilă, și care nu ar fi putut fi impusă în realitate decât prin minciună, crimă și genocid.

Capitolul II: Democrația

În acest capitol sunt descrise în dinamica și interdependența lor și pe zone principale (țări și continente) doctrinele, regimurile și ideologiile paradigmei democratice (definiție, conținut, caracteristici, clasificare, politici și consecințe), cum ar fi conservatorismul și liberalismul. Sunt descrise caracteristicile lor principale: egalitate, participare socială, pluripartitism, suveranitatea poporului, votul universal, supremația legii (statul de drept), valorile naționale, etc. până la nivelul Uniunii Europene.

Capitolul III: România în perioada interbelică

În acest capitol sunt tratate marile evenimente și evoluții care au marcat istoria și politica

României în Primul Război Mondial (1914–1918), după Marea Unire (1918–1940) în perioada interbelică, Liga (Societatea) Națiunilor etc.

Capitolul IV: România sub totalitarismul comunist (1945–1989)

Al Doilea Război Mondial (1939–1945) a avut drept consecință principală divizarea Europei de către o implacabilă Cortină de Fier în Vestul (democratic și capitalist) și Estul (totalitar, comunist de sorginte bolșevică, cu economie etatistă, centralizată) continentului, parte geopolitică în care a fost cuprinsă și România. Trăsăturile principale ale comunismului au fost dictatura partidului comunist în numele clasei muncitoare, represiunea politică, spolierea și sărăcirea populației (confiscarea proprietăților, naționalizare fără despăgubire, cooperativizare, reforme monetare), cultul personalității, instituirea poliției politice. Dictatura comunistă în România cunoaște două perioade distincte: 1945–1965, dominată de liderul Gheorghe Gheorghiu-Dej, caracterizată prin represiune politică, spoliere, internaționalism proletar cu tendințe de independență și suveranism, și perioada 1965–1989, a lui Nicolae Ceaușescu, caracterizată prin naționalism, dezvoltare economică accelerată (și de aceea reevaluată și denumită

în prezent „dictatură de dezvoltare” de către experții străini) și o largă deschidere în planul relațiilor internaționale.

Capitolul V: România în perioada postrevoluționară

Această perioadă (1989–2022) se caracterizează prin schimbarea regimului politic, de la comunism la democrație, de la economia centralizată la economia socială de piață, de la dictatură la libertate, statul de drept și drepturile omului, ceea ce a presupus o rapidă dereglementare și reconstrucție statală. În această perioadă România a schimbat orientarea sa geopolitică și geostrategică, prin intrarea în Uniunea Europeană, respectiv în Alianța Nord-Atlantică (NATO).

O nouă ediție a cărții, va fi completată în special cu mai multe aspecte filosofice, ideologice, doctrinare și economice specifice celor două doctrine politice, atât pentru trecut și prezent, cât, mai ales, pentru viitorul previzibil (3–20 de ani).

Aceste completări, privind în special Economia, sunt propuse deoarece se cunoaște faptul că Totalitarismul și Democrația, ca doctrine politice generice și ca regimuri politice și sisteme de guvernare, sunt intrinsec legate de doctrina și sistemul de organizare a Economiei, de regimul proprietății și de progresul Cunoașterii și Tehnologiei.

Având în vedere toate cele arătate, considerăm că această carte poate fi o lectură plăcută și folositoare pentru un larg segment de cititori, atât pentru specialiștii sau studenții în științe politice și istorie, cât și pentru toți cei interesați să înțeleagă și să descifreze realitățile politice care le influențează viața.